

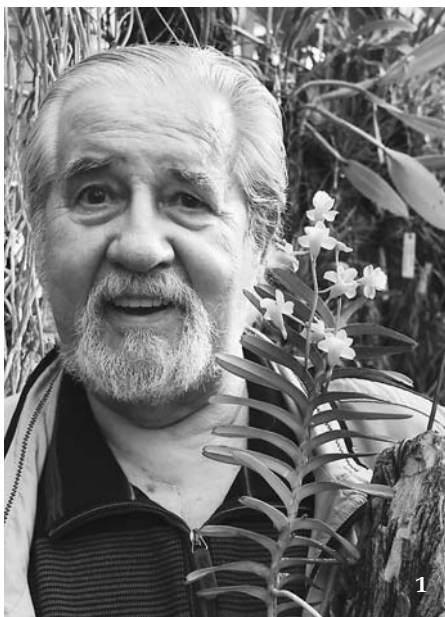
Vzpomínka na Jiřího Haagera (1943–2022)

Jiří Haager se narodil 16. dubna 1943 v Praze na Spořilově a příroda se mu líbila odmala. Jako kluk krmil netopýra, který spal v jeho pokoji zavěšený na záclonách, a na zahradě jeho rodina poskytl útočiště jezevcí. V tomto duchu pokračoval celý život, jen zvířata postupně nahradily tropické rostliny. Studoval Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy, obor systematika a ekologie bezobratlých živočichů a po ukončení studia se v jihlavském muzeu celý rok oboru i věnoval. Pak se vrátil do Prahy, kde od r. 1966 nastoupil jako redaktor *Živy* a působil zde až do r. 1980. V *Živě* ho zaujaly botanické články o tropech a začal se tropickou flórou zabývat hlouběji – tropické rostliny ho zajímaly a bavily dalších 56 let. Mezi lety 1968 až 2009 také napsal do tohoto časopisu na 60 vlastních příspěvků, především ze zahraničních cest a o pokojových rostlinách.

Nezůstalo jen u teorie. V r. 1973 vznikla při Tisu (Svazu pro ochranu přírody a krajiny) skupina Orchidea, jíž se stal členem a později vedoucím. Začal organizovat expedice, celkem třikrát zde až do Mexika, Venezuely, Kolumbie, Peru a Ekvádoru, na jih Indie a na sever Vietnamu – z žádných se nevrátil s prázdnou a zázvorovitá rostlina *Kaempferia rotunda* z jižní Indie, kterou přivezl v r. 1974, dodnes zdobí většinu skleníků v České republice. Snad nejnáročnější cestou byla expedice s vulkanologickou skupinou do Ekvádoru na přelomu let 1981 a 1982, během které navštívil nejen aktivní sopky, ale i Galapágy.

To už nepracoval v redakci, ale jako vedoucí skleníků socialistického podniku Sady, lesy a zahradnictví Praha, kde dostal práci snů – měl na starosti inovaci sortimentu pokojových okrasných rostlin. Na skleníky v Hodkovičkách, v ulici V Náklích na pomezí Braníku a Modřan vzpomíná botanička a kurátorka sukulentních rostlin BZ v Praze Eva Smržová jako na rajský ostrůvek v socialismu: „V době, kdy se za hranice republiky hned tak někdo nedostal, se u Jiřího scházeli všichni možní lidé, kteří jezdili pracovně mimo Evropu, především geologové, etnografové a různí přírodovědci, a vozili mu nejrůznější rostliny z tropů. Bylo úžasné poslouchat povídání o tehdy nedostupných krajích. Když se k nim připojil ještě Jirka, tak čas přestal existovat... Dnes tomu těžko někdo z mladých kolegů uvěří, ale v té době se pro pokojové rostliny jezdilo do NDR a možnost pozorovat obrovskou sbírku nejrůznějších tropických rostlin, které jsem znala jen z velmi sporé literatury, bylo jako sen.“

Když skleníky v r. 1987 změnil majitel a připadly Botanickému ústavu tehdejší Československé akademie věd v Průhoncích, Jiří se stal vedoucím Introdukční a biofondové sbírky tropických rostlin. Bohužel sbírka nevydržela dlouho a po revoluci byla bez náhrady zrušena a skleníky zbourány. Jirka Haager rozdál tropické rostliny do botanických zahrad, stanic

1 Jiří Haager s orchidejí *Christensonia vietnamica*, kterou v r. 1993 popsal.

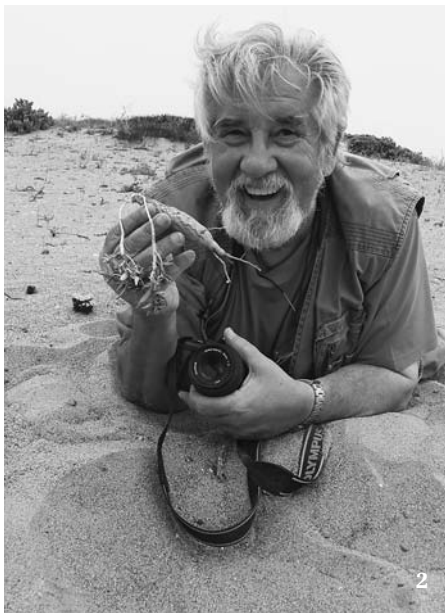
Foto R. Rybková

2 Na jedné z posledních cest do Chile.

Foto H. Šedivá

mladých přírodovědců a dalších organizací a odešel učit biologii na vyšehradské gymnázium.

V r. 1993 vyhrál konkurz na ředitele Botanické zahrady hlavního města Prahy. V zahradě tehdy nestál žádný skleník a také venkovní expozice byly na začátku své historie. Pustil se však do práce s energií atomové elektrárny, dal dohromady tým nadšených lidí a zahrada se neuvěřitelně rychle začala měnit v moderní, zajímavou instituci. Největší změnou byla vize, která se brzy začala realizovat – plán velkého tropického skleníku Fata Morgana. Ještě než projekt opustil papír, Jirka už organi-

zoval expedice na sběr rostlin pro nové expozice. Povedly se cesty do Nikaraguy, Guatemala a Vietnamu a tamější rostliny se staly základem zeleného bohatství skleníku. Nešlo ale vše hladce a stavbu provázely problémy. Jirka byl nakonec z postu ředitele odvolán ve chvíli, kdy byly vykopány základy a betonoval se obvodový pás.

Ačkoli to bylo další obtížné životní období, Jirka se nevzdal a v r. 2002 nastoupil jako ředitel nově založené Botanické zahrady Teplice. A co se nestalo, do několika let stál v teplické botanické zahradě nový tropický skleník pojmenovaný Tropicana, který velikostí dokonce trochu předčil Fata Morgana. Poučení z chyb a nedokonalostí první stavby, vytvořil další dílo, které je ozdobou zahrady v Teplicích. Nezahořkl, a proto následovalo krásných 18 let zajímavé spolupráce a výměny rostlin mezi oběma skleníky. Ani cestování do tropů neskončilo, znovu navštívil Vietnam, podařilo se mu splnit si sen na ostrově Sokotra a v letech 2010–15 prozkoumal velkou část Chile. Teplickou botanickou zahradu proměnil k nepoznání a vytvořil tam příjemný tým motivovaných a nadšených spolupracovníků, mezi které bylo radostí přijet na návštěvu. Jeho blízká spolupracovnice Hana Šedivá vzpomíná na cestování za chilskými rostlinami: „Jirka byl na cestách často jako malý kluk, ve chvíli, kdy někde v křoví na strmém svahu uviděl zajímavou kytku, okamžitě křičel Stop! a už fotografoval, sbíral semena a bylo mu úplně jedno, jestli klečí v bahně, v sopečném prachu nebo na mazlavé červené hlíně, kterou už nikdy nejde vyprat. Sršela z něj rzyí radost, že našel další druh. Měl rád dobré jídlo, v Chile si užíval suroviny, maso – rád vařil, všude, v hotelu, na pláži mezi kameny, dokonce i v autě, nechápu, že nic nechytlo. Pořád kouřil, bez cigarety ho skoro nikdo neznal, takže při letu do Chile byl nejnerвовnější tvor na palubě. Z letištní budovy rozrazil dveře a vypadal, že si cigarety zapálí najednou celý vějíř! Byla s ním legrace, utahoval si ze sebe i z ostatních, pořád ho vidím, jak ještě v 72 letech vyhrabává v poušti Atacama nějakou hlízu, písek lítá na všechny strany a zpocený nadšeně volá: Šedivko, my si plníme své nejhezčí sny, a ještě nám za to platí...“

Síly mu začaly docházet až v 77 letech a o rok později ho epidemie covidu donutila jít do důchodu. Zemřel 14. září 2022.

Jiří toho v životě dokázal opravdu hodně, byl ředitelem dvou botanických zahrad, v pražské Troji a v Teplicích, zakladatelem dvou velkých tropických skleníků, ale také autorem mnoha knih, článků, fotografií i popisů tropických rostlin. Především nám však zůstal v paměti jako celoživotně nadšený botanik, báječný kolega i šéf, nezničitelný, svérázný a nepřehlédnutelný člověk. Procestoval velký kus světa, přivezl obrovské množství různých druhů rostlin a celý život přispíval k jejich poznání. Pěstoval málo známé i neznámé tropické rostliny, vymýšlel, jak je množit, jak je ukázat kolegům i veřejnosti a jak je rozšířit do kultury. Ochetně rozdával řízky, semínka i radost z této krásné práce i záliby, kdykoli poradil a pomohl. Svým nadšením ovlivnil hodně lidí kolem sebe, mnohé přivedl k botanice nebo je naučil pěstovat kytky. Bude nám nesmírně chybět jako odborník i jako člověk.